

STAD DIEST
TOONEELJAAR 1945-46

SCHOUWBURG CASINO

**KONINKLIJK VLAAMSCH
TOONEEL**

ZATERDAG 24 NOVEMBER OPVOERING VAN

**MILLIOENEN
TER
BESCHIKKING**

UITNOODIGING MET PROGRAMMA

Namens het Bestuur :

De Voorzitter,	De Ondervoorzitter,
J. Daems.	L. Ooms. — A. Arkesteyn.
De Secretaris,	De Penningmeester,
L. Musick.	C. Stickers.

De eerste productie na de Tweede Wereldoorlog werd aangekondigd met een programmaboekje in een nieuw kledje.

Hoofdstuk 8

Een nieuwe wind waait door het Koninklijk Vlaams Toneel

De naoorlogse periode (1945-1957)

Reeds kort na de beëindiging van de oorlog hernam het Koninklijk Vlaams Toneel haar activiteiten, onder leiding van de vooroorlogse voorzitter Jean Daems. Hij werd in het bestuur bijgestaan door een schare "oude getrouwen", waaronder Leon Ooms en Alfred Arkesteyn als ondervoorzitters, Cesar Stickers als penningmeester, en Louis Musick, die reeds voor de oorlog secretaris van de vereniging was en die deze taak nu opnieuw waarnam.

Op 18 november 1945 startte men met de fijngevoelige komedie "Millioenen ter beschikking" van W. Lichtenberg. De titel sprak tot de verbeelding na de sobere oorlogsjaren.

In 1936 had het Koninklijk Vlaams Toneel, met veel bijval, reeds een ander stuk van deze succesrijke auteur gebracht, namelijk "De jonge heer uit Cambridge". De hoofdrol werd toen vertolkt door Nini Logman, de Antwerpse beroepsactrice die voor de oorlog meermaals als gastactrice optrad bij het Koninklijk Vlaams Toneel.

Tot 1935 beschikte de vereniging over geen enkele toneelspeelster, waardoor men voortdurend een beroep moest doen op beroepsactrices. Het is de verdienste van de toenmalige voorzitter Jean Daems dat uiteindelijk toch enkele dames hun entree maakten op de scène.

In "Millioenen ter beschikking" werden de vrouwenrollen vertolkt door de juffrouwen Hermine Maes, Jeanne De Schrijver en Mariette Van Schoubroeck. Zij hadden reeds eerder toneelervaring opgedaan bij Elckerlijc. Hermine Maes had voor de oorlog reeds opgetreden.

De regie werd voor het eerst gevoerd door de jeugdige en dynamische Armand Daems (zoon van de voorzitter). Tijdens de daaropvolgende jaren zou hij zijn stempel drukken op de keuze van het repertoire. Hij maakte definitief een einde aan de oneindige reeks van ouderwetse, burleske vaudevilles en boertige kluchten, die voor de oorlog tot groot jolijt van een enthousiast publiek werden gebracht.

Naast twee gastvoorstellingen door "Club Telegraphic" uit Antwerpen bracht het Koninklijk Vlaams Toneel tijdens dit eerste seizoen 1945-1946 nog twee eigen producties. Naast de bekende figuren Alfred Arkesteyn, Louis Knapen, Albert Vanaudenhove en Toon Stickers maakte een ganse ploeg jongeren hun opwachting. Zo maakte het publiek in "Toontje heeft een paard getekend" voor het eerst kennis met Jacqueline Maes (zus van Hermine) en Frans Alberty.

De "Liberale jonge wacht", die reeds voor de oorlog toneelvoorstellingen organiseerde, bracht op zaterdag 23 maart 1946 "Dolle Hans" van J. Fabricius. De regie werd gevoerd door Luc Marechal en de spelers maakten deel uit van de drie liberale toneelmaatschappijen (het Koninklijk Vlaams Toneel, "De Vreugd des Winters" en "De Ware Vrienden"). Voor het Koninklijk Vlaams Toneel speelden Albert Vanaudenhove, Jeanne De Schrijver en Toon Stickers. De muzikale begeleiding werd verzorgd door L. Dauphin en M. Melaerts, die nadien met Fr. Beckx het ensemble "Da Draa" oprichtten.

DOLLE HANS	
Indisch-Drama in 3 bedrijven door Jan Fabricius	
Personen	
HANS HARTMANN, <i>2de Luitenant der Infanterie</i>	Dr Luc. Maréchal
KLANTHE	Mrs. I. Deschuyver
MAJOR DE WEERT	A. Van Audenhove
DOES, van 1888, <i>Controleur bij 't Koninklijk Bureau op de Bestuurscommissie</i>	G. Oude
KEES WITTE, <i>Assistentewond van Hant, 2de Luitenant der Infanterie</i>	A. Schreurs
TIEMERSMA, <i>Sergeant</i>	Eng. Van Buren
EEN COMMANDEANT VAN DE WACHT	Geert Van Acker
EEN FUSELIER	P. Egger
Orkest: Huis-Spelers, Antwerpen	Stoffen: L. O. Haenenbroeck
Regie: Dr. Luc. Maréchal	
Dit was speciaal voor de staak van de corporaties door ANDRÉ WOUTERS en verspreid door FELIX VAN DIEST	
Verlichting: D. VAN STEYVLICHT	
Muzikale begeleiding verzorgd door de Heeren L. DAUPHIN en M. MELAERTS	
Het 1ste bedrijf wordt ingeleid door CLAIR DE LUNE van BEETHOVEN en BOZZINI SIRJON van ZEMKOWITZ BELA	
Het 2de bedrijf door CHANSON BOHEMIENNE van BOLEI	
Het 3de bedrijf door LARGO van HAENDEL	
HET BESTUUR:	
De Secretaris: EDW. CLEEMEN	De Voorzitter: G. VAN AUDENHOVE
	De Schrijver: J. FABRICIUS
	De Uitgever: A. A. Schreurs, Duit

Op 13 april 1946 bracht het Koninklijk Vlaams Toneel vier eenakters, waarvan twee van Maurice Sabbe. In "De Toneelles" deed de jonge regisseur Armand Daems zijn debuut als acteur, aan de zijde van Jeanne De Schrijver.

Jeanne De Schrijver en Armand Daems.

"Pluk de dag", de andere eenakter van Maurice Sabbe, verdient een vermelding voor de mooie ouderwetse kostumering van de acteurs en actrices.

Hubert Luyckx, Rosa Stickers-Frederickx, Frans Alberty, Toon Stickers, Jacqueline Maes en Willy Volders.

In hetzelfde seizoen werd opnieuw aangeknoopt met een vooroorlogse traditie, namelijk het Half-Vastenbal. In de volgende jaren zou dit uitgroeien tot de apotheose van elk toneelseizoen.

Het seizoen 1946-1947 werd op 19 oktober 1946 ingezet met de opvoering van de vrolijke eenakter "Storm in een glas water", ten voordele van de liberale burgers- en werkliedenbond.

Hierna volgde een productie van formaat: "Pygmalion", een van de reuzensuccessen van Georges Bernard Shaw, dat in de jaren dertig herhaaldelijk op het programma stond van menig beroepsgezelschap. Het stuk werd vrij vlug verfilmd onder de naam "My Fair Lady". In 1939 werd de musicalversie in zaal Patria te Diest getoond. Voor de moeilijke en zware rol van het bloemenverkoopstertje Elisa werd nogmaals een beroep gedaan op Nini Logman. Albert Vanaudenhove speelde de rol van professor Higgins. Mevrouw Higgins werd vertolkt door Julienne Van Aerschot-Blondeel, die reeds vroeg in de jaren dertig bij de Franstalige groep "Studio" had opgetreden.

Valère De Bruyn, Louis Knapen, Hubert Luyckx, Toon Stickers, Armand Daems, Albert Van Kerrebroeck, Albert Vanaudenhove, Kalvelage, Frans Alberty, War Macken, Paul Van Nitsen, Marcel Ponet, Jean Daems. Clautilde Beets, Julienne Van Aerschot-Blondeel, Nini Logman, Jacqueline Maes, Hermine Maes.

Zoals u kan merken op de groepsfoto, bestond de spelersgroep voornamelijk uit jonge mensen. Zo was Frans Alberty merkkelijk te jong voor de rol van kolonel Pieraerts, terwijl de jeugdige Jacqueline Maes moeilijk kon doorgaan voor de moeder van Clautilde Beets en Valère De Bruyn.

Ondanks deze schoonheidsfoutjes werd "Pygmalion" een geweldig succes.

Met ditzelfde "Pygmalion" zou het Koninklijk Vlaams Toneel in 1984 haar intrede in het huidige Studiotheater vieren.

Armand Daems

Armand Daems werd geboren te Diest op 5 november 1921. Met een vader die sinds 1928 onafgebroken voorzitter was van het Koninklijk Vlaams Toneel, was het niet verwonderlijk dat hij reeds van jongs af aan interesse toonde voor het toneel. Door zijn abonnering op talrijke gespecialiseerde toneeltijdschriften uit binnen- en buitenland en zijn veelvuldige theaterbezoeken bleef hij op de hoogte van de laatste evoluties binnen de toneelwereld.

Toen het Koninklijk Vlaams Toneel eind 1945 terug van start ging, werd de artistieke leiding van de vereniging aan hem toevertrouwd. Van in het begin koos hij resoluut voor een modern repertoire, bestaande uit de betere komedies, afgewisseld met stukken uit het ernstige genre.

Armand wist als regisseur het spelpeil binnen de kortste tijd naar een meer dan behoorlijk niveau te brengen. Hiervoor kon hij natuurlijk rekenen op een spelersgroep uit de "oude garde" en een ganse sliert jongeren, waarvan de meesten reeds enige toneelervaring hadden opgedaan in de schoot van Elckerlijc.

Vanaf 1947 liet hij het regiewerk aan anderen over. Hij trad nog wel geregeld op als acteur. Zo behaalde hij enkele opmerkelijke successen met onder andere "Tovaritch", "Montserrat" en "Topaze".

Ook begin jaren vijftig liet Armand Daems zijn invloed gelden op de vereniging.

Toen vader Daems in april 1955 aftrad als voorzitter, lag het voor de hand dat Armand het roer overnam.

Een van de hoogtepunten tijdens zijn voorzitterschap was ongetwijfeld de deelname aan het Koninklijk Landjuweel in 1958 met "De Nieuwbakken Edelman".

In hetzelfde jaar werd Armand Daems directeur van de Rijkstechnische jongensschool te Diest, waardoor hij zijn toneelactiviteiten noodgedwongen moest beperken.

Toch kon men nog steeds op zijn medewerking rekenen; ook tijdens de moeilijke jaren zestig, toen het verenigingsleven een algemene malaise kende.

In 1967 trad hij terug als voorzitter. Hij bleef daarentegen wel lid van het bestuur en voorzitter van de beheerraad van het Koninklijk Vlaams Toneel.

Armand Daems overleed schielijk begin november 1975.

"Kleermaker Wibbel" in een regie van Armand Daems.

Op 1 februari 1947 werd Louis Knapen gevierd voor zijn 25-jarig jubileum als toneelspeler. Speciaal voor de gelegenheid greep men nog eens terug naar een kaskraker uit de oude doos: "Kleermaker Wibbel". Samen met Alfred Arkesteyn en Gust Tribout behoorde Louis Knapen in de jaren dertig tot de smaakmakers van het Koninklijk Vlaams Toneel en de lievelingen van het publiek. Louis Knapen blonk vooral uit in komische rollen. Hoogtepunten in zijn toneelcarrière waren zijn vertolkingen als dienstknecht Hendrik in "De Zwevende maagd", kelner Flavio in "Overschotje", dokter Crusius in "Grote stadslucht", landeigenaar Schimmelman in "Willy's vrouw" en herbergier in "Bij heer Nonkel". Hij trad op als bohemermuzikant in "Vriend Fritz", als Schunzl in "Juffrouw Kerkmuis" en als rentenier in "De vliegende Venus". De rol van zijn leven was echter ongetwijfeld Otto Piper in "Stopsel". In november 1928 schitterde hij voor het eerst in dit stuk. Later, in april 1939, zou hij nog eens in de huid van Stopsel kruipen. Ook na zijn viering bleef Louis zich verdienstelijk maken als acteur en als bestuurslid. Hij trad voor het laatst op in april 1955 als de grootvader in "Baby Hamilton".

Van de productie "Kleermaker Wibbel" zijn meerdere mooie foto's overgebleven.

De beelden tonen dat er aan het decor en de kleding bijzondere zorg werden besteed.

Zoals het jaar voordien richtte de "Liberale jonge wacht" op 11 en 12 april 1947 een toneelavond in. Ditmaal stond "De opgaande zon" van H. Heyermans op het programma. De algemene spelleiding berustte bij Luc Marechal en de rolbezetting bestond grotendeels uit spelers van het Koninklijk Vlaams Toneel. Naast Albert Vanaudenhove en Toon Stickers verleenden Mariette Van Schoubroeck, Hermine Maes, Alfred Arkesteyn en Louis Florquin hun medewerking.

Het seizoen 1946-1947 werd afgesloten met het blijspel "Tovaritch" van J. Deval. Dit was de laatste keer dat het Koninklijk Vlaams Toneel een beroep deed op de talentrijke beroepsactrice Nini Logman; ditmaal om de moeilijke rol te spelen van Tatiana Petrovna. Armand Daems vertolkte in dit stuk zijn eerste grote rol. Het symfonisch orkest "Vooruit voor Kunst" zorgde onder leiding van C. Moureau voor de muzikale begeleiding.

*"Tovaritch" met Armand Daems
in de hoofdrol.*

*Een beeld van de jubileumviering van
Alfred Arkesteyn.
Bij de gasten herkennen we leden van
onder andere "De Ware Vrienden" en
"De Vreugd des Winters".*

"De Cycloon".

Na Armand Daems was het de beurt aan Frans Zaenen om de eerstvolgende jaren de regieteugels in handen te nemen. Hij startte met het prachtige drama "De Cycloon" van Somerset Maugham. Hierin speelde een voortreffelijke Albert Vanaudenhove de rol van kapitein Stevens, terwijl mevrouw Peeters-Tombeur als de stoïcijnse moeder een opgemerkt debuut maakte.

Het stuk moet wel aangeslagen hebben bij het publiek, want het Koninklijk Vlaams Toneel gaf nadien twee gastvoorstellingen, namelijk te Aarschot en in het Diestse Volkshuis. Deze laatste vertoning was op 23 november 1947.

Hetzelfde jaar werd een gouden toneeljubileum gevierd. Op zaterdag 20 december 1947 was het de beurt aan Alfred Arkesteyn, die reeds veertig jaar spelend lid was van het Koninklijk Vlaams Toneel. Bij deze gelegenheid werd ook Leon Ooms in de bloemetjes gezet voor 25 jaar toneelactiviteit als bestuurslid.

Op het programma stond als tweede productie van het seizoen 1947-1948 het overjaarse blijspel "De Spaanse Vlieg" van de heren Arnold en Bach. Dit stuk werd in de jaren twintig reeds door het Koninklijk Vlaams Toneel opgevoerd.

Voor zijn toneeljubileum speelde Alfred Arkesteyn nog eenmaal de rol van Klinker. Alfred had als spelend lid nog de heroïsche periode gekend toen het Koninklijk Vlaams Toneel in de Hallezaal speelde. Toevallig konden we de hand leggen op een artikeltje uit de "Dijle- en Demerbode" van zaterdag 19 januari 1907, waarin de "nieuweling" Alfred Arkesteyn wordt vermeld, "die door zijne natuurlijke houding uiterst goeden indruk heeft gemaakt en van wien men nog veel goed werk verwachten mag."

De verslaggever "getekend I.S." had het bij het rechte eind, want in de loop van de volgende veertig jaar zou Alfred meerdere glansrollen vertolken.

Alfred Arkesteyn.

Het ledenaantal, dat bij de hervatting in 1945 niet hoger lag dan 150, was ondertussen zodanig gestegen dat er vanaf 1948 telkens twee avonden dienden te worden gespeeld; quasi altijd voor een uitverkochte zaal.

* * *

Plaatsbespreking

Hoewel de vertoningen slechts voorbehouden waren aan de leden, was het gedurende vele jaren een hele krachttoer om goede plaatsen te bemachtigen voor de vertoningen.

“Den uil” was een hoger gelegen gedeelte aan de achterzijde van de zaal. Het bevond zich helemaal bovenaan het balkon, links en rechts van de projectiecabine.

Eenzijds was dit te wijten aan de beperkte capaciteit van zaal Casino met zijn 516 zitplaatsen, waarvan helaas niet alle plaatsen even geschikt waren om optimaal van toneelvoorstellingen te kunnen genieten. Zo was bijvoorbeeld “den uil” redelijk ver van de scène verwijderd. Daarenboven waren de acteurs veelal onverstaaanbaar. De toeschouwers op de zijbalkons keken recht in de coulissen en zaten bovendien tussen de statieven van de toneelverlichting.

Anderzijds kan er een verklaring worden gevonden in het grote aantal toeschouwers en het feit dat er slechts twee vertoningen per productie werden gegeven.

Dit alles maakte dus dat er telkens een stormloop was om (liefst “goeie”) kaarten te bemachtigen.

Dit probleem was niet nieuw. Reeds in de jaren twintig had het bestuur “in zijn betrachting om ieder lid de kans te bieden om goede plaatsen te bekomen” besloten om de plaatsaanduiding te laten gebeuren via een voorafgaande loting.

In een aankondiging van 1945 stond vermeld: “Voor het bespreken van plaatsen kunnen de leden zich laten inschrijven tegen 2,50 fr. per plaats, in het lokaal “De sociëteit”, Groote Markt, op zondag 13 november tussen 10 en 11 uur voormiddag.

Onmiddellijk daarna worden de beurten voor het uitkiezen van die plaatsen door het lot aangewezen. De personen die verhinderd zijn hun plaatsen op dien zondag te komen bespreken, kunnen zich vanaf heden laten inschrijven bij den heer Cesar Stickers, Schaffenschestraat 3 of ten lokale. Zij komen dan in aanmerking voor dezelfde trekking.”

Reeds v  r tien uur was het drummen geblazen in “De sociëteit”. Een papiertje met de naam van het lid en het gewenste aantal plaatsen werd in een trommel gestoken. Om 11 uur haalde een zogenaamde “onschuldige hand” de briefjes één voor één uit de trommel, waarna de betrokkenen hun plaats konden uitkiezen. Op deze regel was slechts één uitzondering: de spelers mochten v  r de verloting twee plaatsen uitkiezen.

Volgens gewezen voorzitter Frans Alberty was het nadien een hele opdracht om de ouders, schoonouders en grootouders in te lichten

over het feit dat ze “maar” op het balkon zaten.

Het systeem van de loting heeft meermaals voor discussies gezorgd, en dan vooral bij de leden van de gepensioneerdenvbonden (zoals de “ouden van dagen van de liberale mutualiteit”) die geregeld de voorstellingen bijwoonden en dan genoeg moesten nemen met plaatsen die “niet vooraan in de zaal” waren.

In het weekblad “Vrij Diest” namen de journalisten deze regeling dan ook veelvuldig op de korrel.

De loting vulde aan de andere kant het sociale luik van de vereniging helemaal in.

Het was immers zo dat alle leden, actieve en niet-actieve, elkaar op deze manier geregeld konden ontmoeten in “De Sociëteit”. Het hoeft geen betoog dat er op deze ochtenden menig pint werd gedronken, zodat de loting voor sommigen al wel eens een staartje kreeg.

* * *

Na “De Spaanse Vlieg” volgden “Moord zonder misdaad” van J.L. Thompson, een ongemeen spannende thriller met een onverwacht dramatisch einde, en “Driekoningenavond” van W. Shakespeare, gebracht door het “Reizend Volkstheater”.

De plaatselijke pers stelde vast dat deze stukken weinig bijval kenden bij het doorsnee publiek, dat duidelijk de voorkeur gaf aan “luchtigere stukken”.

Met de laatste productie van het seizoen 1947-1948 kwam het Koninklijk Vlaams Toneel enigszins tegemoet aan de verzuchtingen van haar leden. “Dokter tegen wil en dank” werd goed onthaald. Om dit kostuumstuk volledig tot zijn recht te laten komen, werd er speciale aandacht besteed aan de enscenering, de kledij en de grime. Het was de verdienste van regisseur Frans Zaenen dat de fijne, van humor sprankelende Franse tekst van Molière naar zijn volle waarde in een vlot en voor iedereen verstaanbaar Nederlands was bewerkt. Met zijn prachtige vertolking van Sganarelle bewees hij dat hij niet alleen een voortreffelijke regisseur, maar bovendien ook een uitmuntende acteur was. Ook Rosa Stickers leverde, als de vrouw van Sganarelle, een fel geapprecieerde prestatie.

* * *

Boven: Schilder War Macken tussen de portretten van voorzitter Nicolas Overdulse (1848) en Jean Daems (1948).

Rechts: Het voorblad van de brochure die werd uitgegeven naar aanleiding van de 100-jarige viering.

Het Koninklijk Vlaams Toneel bestaat een eeuw.

Tijdens het weekend van 18 december 1948 vierde het Koninklijk Vlaams Toneel (Vermaak en Verbroedering) haar 100-jarige bestaan. Voor de gelegenheid was zaal Casino feestelijk versierd. Langs beide zijden van de scène prijken grote schilderijen, waarop respectievelijk de heer Overdulve (de eerste voorzitter van de vereniging) en de toenmalige voorzitter de heer Jean Daems waren afgebeeld. De schilderijen waren van de hand van War Macken. Het feestprogramma werd op vrijdag ingezet met een galavoorstelling van "De Revisor".

Een uitgebreide spelersgroep van liefst tweeëntwintig opvoerders bracht, onder de kundige leiding van Frans Zaenen, een fel gesmaakte opvoering van Gogol's meesterlijke komedie. 's Zaterdags vond een tweede opvoering plaats in aanwezigheid van het stadsbestuur en vele andere prominenten.

Op zondag werden het bestuur en de spelende leden van het Koninklijk Vlaams Toneel "plechtig ten stadhuize ontvangen" door burgemeester Omer Vanaudenhove, de schepenen Arkesteyn en Gillis, en de gemeenteraadsleden.

De burgemeester hield een gelegenheidstoespraak, waarbij hij de vereniging feliciteerde voor haar 100-jarig jubileum en tevens de leden loofde voor de geleverde kunstprestaties. Daarna overhandigde hij aan voorzitter Jean Daems de erepenning van de stad.

Na zijn dankwoord schonk de heer Daems een exemplaar van de brochure die de vereniging speciaal voor dit jubileum had uitgegeven. De feestzitting op het stadhuis werd besloten met het traditionele glaasje Gildenbier. Na dit officiële gedeelte "bezochten de leden nog enkele drankhuizen", lazen we in een bestuursverslag. Om 8 uur 's avonds werden de feestelijkheden besloten met een souper in lokaal "Leessociëteit" op de Grote Markt.

Na de plechtige jubileumviering in december 1948 oordeelde het Koninklijk Vlaams Toneel dat het tijd was om haar publiek nog eens op een avond amusement te vergasten. Er werd gekozen voor de klucht "Als de haan kraait" van A. Hinrichs. Elckerlijc had dit stuk tijdens de oorlogsjaren gebracht, met Frans Zaenen in de hoofdrol. Frans voerde nu de regie en voor de gelegenheid kroop hij nog eens in de huid van burgemeester Kraaienburg.

"Zijn spel was één brok natuur", schreef een commentator. Dit manifesteerde zich onder andere in het nogal hardhandig uitdelen van muilperen, die voornamelijk door Valère De Bruyn werden geïncasseerd.

Marie Peeters-Tombeur, Rosa Stickers-Frederickx, Simone Gheyskens en Nelly Potie.

Om het seizoen 1948-1949 af te sluiten, bracht het Koninklijk Vlaams Toneel een toneelspel van een heel ander allooi, namelijk "De medailles van een oude vrouw" door J. Barrie. Voor een amateurgezelschap was dit stuk een gewaagde onderneming, omdat de acteurs alleen konden terugvallen op hun tekst. Het decor bleef beperkt tot een pover gemeubelde kelderkeuken (die prachtig werkt uitgewerkt door War Macken).

Bovendien werd het hele stuk gedragen door de twee hoofdrolspelers: Marie Peeters-Tombeur, die door haar sober en ingetogen spel een diepe indruk naliet als juffrouw Dowey, en de regisseur Frans Zaenen, die als de Schotse highlander Kenneth Dowey op een prachtige wijze inspeelde op de reacties van de oude moeder.

Maar ook de drie "kuisvrouwen" (onder leiding van Rosa Stickers) hebben bijgedragen tot het succes van deze productie.

Debutante Simone Gheyskens viel, als juffrouw Meckleham, speciaal op door haar spontane maar kordate optreden.

Het seizoen 1949-1950 werd ingezet met de komedie "Drie dozijn rode rozen" van De Benedetti. Nadien volgden "Een week proeftijd" en een gastvoorstelling door de "Multatulikring" uit Gent. Maar het klapstuk van het seizoen was ongetwijfeld "Het Chinese Landhuis". Dit sterk geladen dramatische toneelstuk liet een diepe indruk na bij het publiek. Eens te meer was er een prachtige vertolking van Frans Zaenen, als de hardvochtige Chinees Sing, maar ook de prestatie van Rosa Stickers als mevrouw Sing was buitengewoon. De speciale effecten van de nieuwe verlichting wisten de vele spanningsmomenten te accentueren. Het trio "Daa Draa" had voor aangepaste muziek gezorgd. "Het was al Chinees dat ze die avond te horen kregen."

*Het befaamde trio "Daa draa":
Francois Beckx, Louis Dauphin en
Marcel Melaerts.*

Het daaropvolgende seizoen (1950-1951) begon in mineur. De eenakter "De apenpoot" werd maar koeltjes ontvangen. De rest van de avond werd gevuld met "De schelmenstreken van Scapin". Ondanks de goede prestaties van onder andere Toon Stickers als Gironde en Albert Van Kerrebroeck als de schalkse Scapin, gingen er her en der stemmen op als zouden de gekozen stukken "te zwaar" en te moeilijk zijn.

Het seizoen werd enigszins gered door de opmerkelijke prestaties in "De gevaarlijke bocht" van G.B. Priestley.

Met de juffrouwen José Vanbrabant en Gaby Drijvers had de vereniging twee prima actrices ontdekt. De zware rol van Olwen Peel werd met veel brio vertolkt door José Vanbrabant en Gaby Drijvers viel als Betty Whithouse speciaal op door haar vlotte optreden, wat toch opmerkelijk was voor een debutante. Ook de heren Albert Vanaudenhove, Albert Van Kerrebroeck en Toon Stickers droegen door hun knappe vertolking tot het succes van de avond bij.

Met de vertoning van de alom gekende "De Wonderdokter" van Jos Janssens zorgde het gastgezelschap "Het Nieuw Nederlands Toneel" in april voor een vrolijke noot.

René Serval (pseudoniem voor René van Muysen) was achtereenvolgens beroepsacteur bij de "Koninklijk Vlaamse Schouwburg" en nadien bij de "Koninklijk Nederlandse Schouwburg". Vanaf 1950 deed hij regies bij de toneelverenigingen "De korreblomme" en "Volharding" te Tienen. Vanaf 1952 werd hij directeur van het Casino van Beringen Mijn.

Bij de start van het seizoen 1951-1952 deed het Koninklijk Vlaams Toneel een beroep op René Serval om voortaan de toneelleiding op zich te nemen. Hij startte het seizoen met een dertele voorstelling van "Lily heeft koorts", met Hermine Maes in de hoofdrol. Albert Vanaudenhove speelde vader Jaeger en Angèle Geedts, die voor het eerst optrad bij het Koninklijk Vlaams Toneel, gaf gestalte aan de moeder.

Enkele maanden later zouden ze hun ouderrol nog eens overdoen, maar dan als meneer en mevrouw Beulemans.

Samen met Angèle deed ook haar echtgenoot Gaston Geedts zijn intrede bij het Koninklijk Vlaams Toneel. "Als professor Wurm speelde hij het type van de leraar op zijn best", schreef een commentator; niet te verwonderen als men weet dat Gaston Geedts in het dagelijkse leven leraar was.

Van de decorploeg werd niet alleen verlangd dat ze een mooi decor maakte, waarvoor dan over het algemeen werd geapplaudiseerd bij ophalen van het doek, maar ook dat ze tijdens de voorstellingen de decorwisselingen in een minimum van tijd uitvoerde. Hoewel er bij "Lily heeft koorts" niet minder dan vijf decorwisselingen waren, speelde de technische ploeg het klaar om deze omwisselingen in minder dan vijf minuten uit te voeren.

In februari 1952 pakte het Koninklijk Vlaams Toneel uit met het aangrijpende drama "Montserrat" van de Algerijnse schrijver Emmanuel Roblez. Volgens kenners die deze opvoering hebben bijgewoond, is dit stuk nog steeds een van de beste prestaties uit het welgevulde repertoire van het Koninklijk Vlaams Toneel. Zonder ook maar iets van de waarde van de andere spelers te verminderen, waren de prestaties van José Vanbrabant als de moeder, Albert Vanaudenhove als de meedogenloze Ezquierdo en Armand Daems als de idealistische Montserrat van een buitengewoon hoog niveau.

Tussen de Spaanse officieren debuteerde een zwierige Jim Kemps als Morales.

De rol van Elena werd tijdens de première gebracht door de jeugdige Stephane Kennes. De dag nadien was het de beurt aan de meer ervaren Hermine Maes, die wegens beroepsredenen niet bij alle voorstellingen aanwezig kon zijn. Hoewel beide vertolkingen totaal verschillend van opvatting waren, hebben ze in niet geringe mate bijgedragen tot het welslagen van het stuk.

De paraschool van Schaffen zorgde met een aantal stoere para's voor een overtuigende figuratie. Ze vertolkten met veel bravoure de rol van de wrede Spaanse soldaten.

Naast de prachtige kostumering was er gezorgd voor een professionele grime door R. Van De Putte van de "KNS". De geluidsregie werd volgens de laatste nieuwe technieken verzorgd door Publisonor uit Tienen. De lichteffecten (zachte sobere tinten, afgewisseld met fel zonlicht) vervulden de prachtige encensering van het typisch Mexicaanse decor.

De nieuwe aanpak van de regie drukte zijn stempel op de ganse opvoering, maar liet toch aan elke speler voldoende ruimte om zijn rol persoonlijk uit te werken.

Het stuk kreeg zoveel bijval dat er stemmen opgingen om onverwijld aan het Koninklijk Landjuweel deel te nemen. Het zou nog tot 1957 duren vooraleer men zover was.

Het seizoen werd afgesloten met het overbekende "Fientje Beulemans". Dit stuk werd reeds twee keer eerder in zaal Casino opgevoerd; een eerste keer in 1937 door "De Heidebloem" uit Tienen en vervolgens in 1939 door het gezelschap van de "KNS". Voor de gelegenheid werd dit blijspel van de Brusselaars Fonsen en Wicheler omgezet in een onvervalst Diesters dialect, doorweven met toespelingen op gekende personages uit Diest en duidend op lokale toestanden. De klederdracht was anno 1900 en het stuk werd opgefleurd door meeslepende en gekende deuntjes, die ten beste werden gegeven door de muzikanten van de Koninklijke Harmonie, "die via de zaal binnenmarcheerden voor de serenade".

De decors waren geschilderd door War Macken.

Het feit dat de rollen van meneer en mevrouw Beulemans werden gespeeld door Albert Vanaudenhove en Angèle Geedts verklaart dat de zaal op zijn kop stond.

Het is niet te verwonderen dat het Koninklijk Vlaams Toneel dit kassucces nadien nog enkele keren op zijn repertoire heeft gezet.

De productie werd opgefleurd met muziek. De muzikanten en de talrijke figuranten zorgden mee voor de sfeer.

War Macken zorgde voor een retrodecor.

Op de foto hiernaast: de hoofdrolspelers Jacqueline Maes (Fientje), Albert Vanaudenhove en Angèle Geedts (meneer en mevrouw Beulemans).

War Macken

De vermaarde Diestse kunstschilder was reeds vroeg in de jaren dertig actief bij het Koninklijk Vlaams Toneel. Zoals zijn vader was hij van beroep meubelmaker en vanaf 1893 was hij een veelbelovende leerling aan de plaatselijke academie. Zijn kennis en talent wendde hij niet alleen aan om de decors te ontwerpen, maar bovendien timmerde hij ze ook in elkaar en schilderde hij de toneelpanelen en -doeken. Aangezien hij met verf vertrouwd was, lag het tevens voor de hand dat hij de spelers grimeerde.

Na de Tweede Wereldoorlog bleef War Macken de decors verzorgen. Dit was een zware klus. In die tijd gebeurden immers soms vier tot vijf decorwisselingen op één avond.

Ook de versiering van de zaal was van zijn hand. Zo schilderde hij, ter gelegenheid van het honderdjarige jubileum van de vereniging, de portretten van de heer Overdulse (de eerste voorzitter) en Jean Daems (de toenmalige voorzitter).

Naar aanleiding van het jaarlijkse carnavalsbal zorgde hij telkens voor een aangepast decor.

War Macken zou tot zijn zeventigste levensjaar actief blijven in de vereniging. Hij overleed in maart 1970. Hij werd 87 jaar.

"De laatste vijf minuten"

Weinigen zullen zich nog "De laatste vijf minuten" herinneren, de komedie van A. De Benedetti waarmee het Koninklijk Vlaams Toneel het seizoen 1952-1953 aanving. Dit praatstuk met ellenlange tirades vroeg een voortdurende inspanning van zowel de acteurs als de toeschouwers. Hoewel de hoofdrollen keurig werden vertolkt door Jacqueline Maes en Armand Daems, waren er gelukkig ook de kleine rollen. Zij zorgden voor een beetje soelaas. Solange Carlier was hier voor het eerst te zien.

Op zaterdag 17 januari 1953 bracht de "Multatulikring" uit Gent een opvoering van "Glazen speelgoed" van Tennessee Williams. Dit gebeurde amper enige maanden na zijn officiële creatie in Vlaanderen. Met deze opvoering werd nog maar eens aangetoond dat het Koninklijk Vlaams Toneel alles in het werk stelde om het artistieke peil van de vereniging te handhaven door de modernste werken van het wereldrepertoire naar zaal Casino te halen.

Op 1 februari 1953, trof een natuurramp België en haar omringende landen. Dijken werden weggeslagen en grote gebieden kwamen onder water te staan. Onder die omstandigheden was het niet te verwonderen dat de bevolking weinig interesse toonde voor theater, en zeker als het ging om dramatische stukken. Ondanks de geringe opkomst is "Cayenne" toch bijgebleven. Dit was te danken aan de uitstekende regie van R. Servat en de aangrijpende vertolking van José Vanbrabant als Christine, wiens man Francois (Toon Stickers) na vijftien jaar dwangarbeid op het duivelseiland Cayenne vrijkomt.

De foto hierboven is een portret van de haast onherkenbare Frans Alberty, die een kleinere rol vertolkte in "Cayenne".

Hiernaast: de thuiskomst van de ex-gevangene.

Bij de opening van het nieuwe toneelseizoen (1953-1954) werd nog maar eens zeer hoog gegrepen. Op zaterdag 17 oktober 1953 voerde de "Multatulikring" namelijk "Vuile handen" op, een Vlaamse creatie naar het gelijknamige toneelstuk van Jean-Paul Sartre.

Na een bijna ononderbroken aaneenschakeling van "moeilijke" dramatische stukken was het een hele opluchting voor het trouwe publiek van het Koninklijk Vlaams Toneel toen in november "De engel in het pandjeshuis" werd opgevoerd. In dit fantasievolle stuk vloeiden droom en werkelijkheid voortdurend door mekaar. Gaby Drijvers leverde een uitmuntende prestatie in de moeilijk titelrol van de "engel" Lizzie Shaw.

Naast Toon Stickers als de oude Hilary, verschenen een zeer speciale Louis Bondroit als de negermuzikant Duke Jones, en Albert Vanaudenhove, die met overtuiging en zonder enige overdrijving "den dronkaard" speelde.

De suggestieve decorafwerking was van de hand van War Macken. Wel heel bijzonder was de opvulling van het pandjeshuis met een onvoorstelbaar aantal in leen gegeven voorwerpen, die de rekvisiteurs voor deze gelegenheid bij elkaar hadden weten te brengen. Zo was Jean Geysen niet alleen de souffleur van dienst, maar ook de leverancier van de muziekinstrumenten, die door Music Shop voor deze gelegenheid waren afgestaan.

In maart 1954 werd de carnavalsperiode extra luister bijgezet met de dolle klucht "De voetbalkampioen". De voetbalploeg van KFC Diest, die dat jaar van eerste provinciale naar bevordering promoveerde, verleende aan dit stuk haar medewerking. De KVT-ploeg werd geleid door Albert Vanaudenhove en Angèle Geedts, ditmaal als meneer en mevrouw Tielemans. Samen met een gans team acteurs en actrices konden ze de match uitspelen. In de spelersploeg waren niet minder dan vier Carliers opgenomen, namelijk Solange, Marc, Astrid en Paulette. De regie was in handen van Toon Stickers.

* * *

Een opmerkelijke gastproductie

Bij de start van het nieuwe seizoen 1954-1955 was de "Multatulikring" (nogmaals) te gast. Ze bracht "Regen", een toneelspel naar W. Sommerset Maughams novelle "Miss Sadie Thompson". Dit drie uur durende drama over een ziekelijke puriteinse zendeling en een hoer zou in dit boek misschien geen nadere toelichting hebben gekregen, ware het niet dat het publiek de hele vertoning moest toekijken hoe de tropische regen ononderbroken neerplensde. De technische ploeg had er onder leiding van War Macken voor gezorgd dat de toeschouwers, door een uitgekiemd systeem van leidingen en zeildoeken, de indruk kregen dat ze temidden van een wolkbreuk zaten. Van in de nok boven de scène werd er water op twee grote zeildoeken gespreid, die aan de zijkanten hingen. De vloer van de scène was omgebouwd tot één groot bassin, waarin het overvloedige water werd opgevangen. Via de nodige trechters en buizen werd het water naar het riool in de onderliggende kelder afgeleid.

* * *

REGEN

Toneelspel in 3 akten
(4 tafereelen)

naar W. Sommerset Maugham's novelle „Miss Sadie Thompson”
door John Colton en Clemence Randolphe

Dramatis Personae

Sadie Thompson	Lina Lebul
E. Alfred Davidson	Wilfried Comhaire
Mrs Alfred Davidson	Jeanne Suyt
Dr Mac Phail	Albert Hanssens
Mrs Mac Phail	Lucienne Premier
Joe Horn, handelaar te Pago-Pago	Firmin Van Lanckere
Ameena, Horn's vrouw	Marie Steyaert
Sergeant O'Hara	Frans Desmet
Korporaal Hodgson	Joseph Wauters
Soldaat Griggs	Willy Seeuws
Kwartiermeester Bates	Robert De Gos
Een inlandse jongen	Julien De Zutter
Een inlandse meisje	Lydia Cleymann

REGIE : ROBERT MAES

Opgeefster : Julienne Moerdijk - Toneelmeester : J. De Zutter.

PAUZE : 5 minuten na het eerste bedrijf
20 minuten na het tweede bedrijf

Geen pauze tussen het 3^e en 4^e tafereel

Het stuk speelt in het hotel, tevens bazar van de handelaar
Joe Horn op het zuidereland Tutuila, in de havenstad
Pago-Pago

Koninklijk Vlaams Toneel

— 1848 · 1954 —

't WAS DE WIND....

Drie bedrijven en zes taferelen

van

GIOVACCHINO FORZANO

SPEELJAAR 1954 - 1955
"CASINO" — DIEST
VRIJDAG, 19 NOVEMBER
ZATERDAG, 20 NOVEMBER

In november 1954 stond het bekende blijspel "t Was de wind" op het programma. Het was een hele krachttoer voor een amateurgezelschap om een stuk als "t Was de wind" voor het voetlicht te brengen. Men moest niet alleen rekening houden met de grote cast (er stonden niet minder dan vijftientig personen op de scène), maar er waren ook zeven decorwisselingen die in een recordtijd moesten worden uitgevoerd.

Voor het eerst werd er gespeeld onder leiding van Paul Derideaux, een jonge talentrijke en vooral dynamische regisseur, die met zijn opvatting en interpretatie van modern theater voor een nieuwe impuls zorgde bij het Koninklijk Vlaams Toneel. Paul Derideaux zou in de daaropvolgende jaren de toneelprestaties van het Koninklijk Vlaams Toneel sterk beïnvloeden.

Paul Derideaux

Geboren te Brussel op 15 april 1931, studeerde hij Voordracht en Dramatische Kunst aan het Koninklijk Conservatorium. Hij debuteerde vrij jong in het "Théâtre Royal du Parc" als acteur en assistent-regisseur. In november 1954 regisseerde hij voor het eerst bij het Koninklijk Vlaams Toneel met "'t Was de wind". Nadien zouden er nog 31 producties volgen, uitgesmeerd over een periode van 38 jaar. Het is dus geenszins overdreven om te beweren dat Paul Derideaux de huisregisseur van het Koninklijk Vlaams Toneel was. Tot 1957 zou hij elk seizoen twee à drie regies verzorgen bij de vereniging.

Ter gelegenheid van de Gildenfeesten van 1957 bracht hij op het openluchttheater "Zoon van Oranje", een massaproductie met niet minder dan honderd vertolkers. In januari 1958 voerde hij het Koninklijk Vlaams Toneel met "De Nieuwbakken Edelman" naar een topprestatie in het Koninklijk Landjuweel.

Tijdens het seizoen 1960-1961 werd op zijn initiatief gestart met een cursus dictie- en toneellessen voor jongeren, die resulteerde in zelfstandige optredens van de groep "Studio".

Nadien verbleef hij een drietal jaren in Parijs, waar hij werkzaam was als regisseur bij onder andere het Internationaal Cultureel Centrum. Terug in België werkte hij als regisseur bij de meeste kamertoneelgezelschappen, zoals het "Mechels Miniatuurtheater", "Het Fakkeltheater", "Arca", enzovoort.

Vanaf 1967 leidde hij opnieuw het Koninklijk Vlaams Toneel. In december 1968 bracht hij met de vereniging een indrukwekkende productie met een persoonlijke bewerking van "Schuld en Boete" van Dostojewski, waarmee het Koninklijk Vlaams Toneel opnieuw deelnam aan het Koninklijk Landjuweel. Ook in 1969 zou het Koninklijk Vlaams Toneel onder zijn regie deelnemen aan dit tornooi met "Requiem voor een non".

Tot 1974 was hij als regisseur verbonden aan de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen. Nadien nam hij enigszins afstand van het "routinewerk" voor het meer persoonlijke, creatieve werk. Zo bracht hij onder andere een creatie van "Het dagboek van Kafka" en later een andere massaproductie, die was geïnspireerd op de Orpheus-mythe, met muziek van Darius Milhaud.

Tijdens het seizoen 1975-1976 verzorgde hij voor het Koninklijk Vlaams Toneel nogmaals een drietal regies. Zijn laatste prestatie bij het Koninklijk Vlaams Toneel dateert van februari 1992 met "De nacht van de 16e januari".

Deze bekwame regisseur heeft er doorheen de jaren toe bijgedragen om het artistieke niveau van het Koninklijk Vlaams Toneel op een hoog peil te houden. Zijn enthousiasme en zijn dynamisme deden de spelers altijd het beste van zichzelf geven.

De spanning die uitging van “De dame in de ochtend”, en de beheerste manier van spelen die duidelijk door regisseur Paul Derideaux was opgelegd, maakten dat deze opvoeringen als de meest homogene van de laatste voorbije jaren mochten doorgaan. Het was een geslaagde productie waarin de hele groep op een uitzonderlijk hoog niveau acteerde.

De klapper van het seizoen 1954-1955 was ontegensprekelijk het grote lachsucces “Baby Hamilton”. In deze daverende klucht konden de familie Hamilton en haar entourage zich volledig uitleven, met op kop een kwieke Albert Vanaudenhove als vader Hamilton, en de steeds in onmacht vallende Rosa Stickers als zijn vrouw. Eens te meer was de rol van dominee voor Gaston Geedts en die van de perfecte butler voor Louis Bondroit.

De zonen Hamilton werden vertolkt door Marc Carlier en de debuterende jongeren Romain Van Caillie en Guy Vandermeulen. De cast was aangevuld met een bazige Sarah Moorside (Angèle Geedts), een schattige verpleegster (Stephane Kennes), een moderne miss Davis (Solange Carlier) en grootvader (de onverslijtbare Louis Knapen).

Het succes was niet alleen te danken aan de spelers, maar ook aan de regie van Paul Derideaux. Als acteur bij het “Théâtre Royal du Parc” te Brussel, waar het stuk op hetzelfde tijdstip werd gespeeld, kende hij de plot immers door en door. Dit heeft hem zeker geholpen bij het in de verf zetten van de komische scènes.

Dat “Baby Hamilton” een succes was, blijkt uit het feit dat het stuk niet minder dan negen keer werd opgevoerd. Het seizoen na de opvoeringen in zaal Casino en in het openluchttheater te Diest, tijdens de zomer van 1955, werd het ook nog gespeeld in Aarschot, Overpelt, Geetbets, Scherpenheuvel en Bierbeek.

Op zondag 29 januari 1956 trok het Koninklijk Vlaams Toneel in een echte zondvloed naar Geetbets. Het was volle bak in "De Bak". Zelden werd er zo gelachen als met "Baby Hamilton". Na de vertoning stond Albert Vanaudenhove aan het fornuis en bakte ...

De volledige cast van "Baby Hamilton".

pensen.

De dinsdag daarop, bij een echt Noordpoolweer, was Scherpenheuvel aan de beurt.

Voor de laatste vertoning te Bierbeek zal de spelers nog lang bijgebleven zijn. De koudegolf hield aan en hulde gans het land in een ijzige koude. Regen zorgde ervoor dat de wegen herschapen werden in één grote ijspiste, net op die fameuze avond van 5 februari dat het Koninklijk Vlaams Toneel moest optreden in Bierbeek. De verplaatsing gebeurde met een autobus, die onderweg, ondanks de slakkegang verschillende schuivers maakte. De feestavond in Bierbeek begon zoals gepland om 19.30 uur met een optreden van de plaatselijke fanfare "De eendracht". Toen de muzikanten hun repertoire hadden afgewerkt, was de KVT-ploeg nog altijd niet aangekomen. Het wachten moe dropen de aanwezigen af. Iets na 21 uur arriveerde de bus. Na enig gepalaver en een paar pinten werd er besloten om toch maar te spelen. Terwijl de spelers zich klaarmaakten, werden de Bierbekenaars terug opgetrommeld en kon het spektakel beginnen. Het voorziene bal achteraf werd uiteindelijk nog een gezellig danspartijtje. Het was dan ook al vroeg in de morgen vooraleer de KVT-ploeg terug in Diest arriveerde."

SPECIALE

SAS

Dat... is bier... *Ga... c'est de la bière...*

GEMEENTE SCHERPENHEUVEL **ZAAL "CAPITOOL"**

Op Dinsdag 31 Januari 1956, om 8 uur stipt,
opvoering door het Koninklijk Vlaams Toneel te Diest, van het blij-
spel :

BABY HAMILTON

Een doverend lachen om de drie bedrijven van ANITA BART en MAURICE BRADILL. Regie: Paul DERIDRAUX (regisseur bij de Vlaamse Televisie)

Ten voordele der OUD-STRIJDERS 14-18

BABY HAMILTON kent overal een groot succes. Het is ook een daverende klucht, een fantastische openvolging van vermakelijkheden, een vuurwerk van levendige samenspraken en onverwachte situaties.

Gedurende drie uur Lachen. Lachen en nog eens lachen.

Prijzen der plaatsen 50 fr. 25 fr. 20 fr.

Plaatsbespreking: Café Capitool, Tel. 822 bij al de leden van de Oud Strijdersbond 14-18 en de dag der verto-
ning van 18 uur of aan de ingang van de zaal.

HET BESTUUR.

ÉCLUSE **HET SAS**

© JMD EDINE SA - JEMADE

G E M E E N T E   B I E R B E E K .

Lokaal : DE EENDRACHT   Berghstraat 10
D Schepers.

Op Zondag 5 Februari 1956

M U Z I E K   en
T O N E E L . -
A V O N D .

Aanvang te 7 u 30 !

P
R
O
G
R
A
M
M
A
!!!!!!

Prijs : 5 frank.

Programma

BABY HAMILTON

Een daverend lachsucces in drie bedrijven van

ANITA HART en MAURICE BRADELL

REGIE: DERIDEAUX Paul (regisseur bij de Vlaamse Televisie)

ROLVERDELING

PERSONEN

BRONSON HAMILTON	A. V.
EDWARDS	L. B.
MILLCENT HAMILTON	R. S.
SARAH MOORESIDE	M. P.
JIM HAMILTON	M. C.
CHARLES HAMILTON	R. V. C.
JUNE KINGSLEY	S. K.
DEREK HAMILTON	G. V.
Mrs POPPY DAVIS	S. C.
HELEN HAMILTON	J. G.
DOMINEE Dr. FAIRFIELD	T. S.
JANET LARUE	S. D.
HILDA SWANSON	A. C.
Kolonel DEREK HAMILTON	L. K.

Opgever: André Peeters.

De drie bedrijven spelen op het landgoed van
BRONSON HAMILTON.

Pauze na ieder bedrijf.

KORTE INHOUD

«Baby Hamilton», geschreven even vóór de tweede wereldoorlog, kende sedert de bevestiging overal een groot succes. Het is ook een daverende klucht, een fantastische opeenvolging van vernakelijkheden, een vuurwerk van levendige samenspraken en onverwachte situaties.

Stel u voor: op een nacht wordt er bij de eerbiedwaardige familie Hamilton een baby gevonden in een kindskorf. Er is een briefje bij waarin de moeder haar wens uitdrukt dat het kind «bij zijn vader» wordt opgevoed. — Maar wie is de vader? De familie Hamilton telt niet minder dan 7 mannelijke leden (personeel inbegrepen). Wanneer hun geweten wordt onderzocht — en daar zorgen zij zelf, maar natuurlijk vooral de vrouwelijke leden der familie duchtig voor — dan blijkt dat zowel de ene als de andere deze schattige baby op zijn ... kerfstok hebben kan.

Wie «de schuldigen» is verklappen we natuurlijk niet, maar wel dat er bij de ontmaskering van de «dader» en ook eer het zo ver is, fameus zal gelachen worden.

«Baby Hamilton» is geen gemakkelijk stuk. Niet minder dan 7 dames en 7 heren en ... één baby treden er in op; de helft staat haast bestendig voor de voetlichten.

Maar als het gespeeld wordt zoals het Koninklijk Vlaams Toneel, onder de regie van Paul Derideaux, regisseur bij de Vlaamse Televisie-uitzendingen, dit doet, dan is het succes verzekerd. De beste toneelkrachten staan borg voor een meeslepende vertoning waarin het publiek lachen moet, willen of niet.

Zo zagen de programma's
eruit in Bierbeek (boven)
en Scherpenheuvel (onder).

Om de goede samenwerking tussen de actieve leden te accentueren, werd ieder jaar op het einde van het seizoen een souper georganiseerd. Hier ging het er steeds lustig aan toe. Zo was het ook op 7 mei 1955.

In de krant verscheen volgend relaas:

“De werkende leden van het Koninklijk Vlaams Toneel werden, naar welhaast traditionele gewoonte, verleden zaterdagavond door hun bestuur op een gezellig samenzijn vergast.

De welingerichte ruimte van Café-restaurant “Het Schijf” bood daar een gepaste gelegenheid toe en verschaftte aan de medewerkers van deze zo actieve kring, van bij de aanvang reeds, de gewenste stemming.

Veel officiële woorden werden niet gesproken en dit zou trouwens ook niet verantwoord zijn geweest met de aanlokkelijke gerechten die de tafel brengen ging. Zeggen wij enkel dat er op beschaafde manier met de hanenbilletjes omgegaan werd en zelfs de twee te veel in aantal zijnde koninginnehapjes niet de oneer genoten naar de keuken terug te moeten keren.

Onze vriend Maurice (Maurice Vandermeulen) zorgde natuurlijk weer voor de plezierige noot op een manier zoals hij alleen dit kan en waarbij zijn vioolrecital sommigen bijna in delirium-tremens bracht. Zo iets ziet men ook niet alle dagen. En wat gezegd van die eigenaardige bespreking, weliswaar gevoerd op het hoogste vlak, over kinderkousjes, katoenen kousjes, gekleurde kousen, te kleine kousen en ... te dikke benen.

Wij geven graag toe dat het onderwerp nu niet bepaald onder de toneelrubriek kan worden gerangschikt en nog minder tot de gewone bezorgdheden van de kring behoort; het bezat echter een gedroomde ambassadrice in de persoon van de fijnbesnaarde S... (...)

Na het dessert is ons dan een graaggeziene figuur ontvallen, waarbij bestweters beweerden dat een zekere danspartij der Para's ermee te maken had. Zulks is nochtans geen hinder geweest om de pret steeds crescendo te doen gaan. Oud en jong verbroederden in zang en dans en de Beulemans-potpourri overgoot het al met een typisch Vlaams Toneel gekleurde saus.

Wij weten niet of de “rouge-baiser” reeds volkomen is verwijderd van de mannelijke aangezichten der leden.

Wel heeft het “haverspelletje” nogmaals laten blijken hoe geraffineerd en onbetrouwbaar het zwakke geslacht zoal kan zijn.

Toen de “goei” gingen, hing de morgen reeds in de lucht en voorspelde de mist een zomerse dag die komen moest. Maar dit betekende niet het einde van het feest, want doorheen de geluikte ramen van het in de nevel verdoezelde “Schijf” drongen de “gevooisde” tonen van Louiske's “Pelagie” (hier wordt Louis Knapen

bedoeld) tot ons door als de geheimzinnige zang ener vergeten zeemeermin, ergens verborgen in de schaduwen van het eiland onze Halve Maan.

Diep medevoelend hebben wij dan toegeluisterd, welbewust van het intense geluk dat deze grootvader ondervond bij de geboorte van zijn eerste kleinzoon en wij hebben bij onszelf gezegd dat deze jonge telg ook eens "acteur" zou worden, om dat het nu eens niet anders kan.

Welbewust dat de toekomst onze maatschappij aldus ook later zou verzekerd zijn, hebben wij, met een gerust geweten en een minder rustige maag, de weg terug aanvaard om, hoe kort ook, de slaap der gerechtigden te ondergaan."

* * *

Op 15 oktober 1955 bracht het "Reizend Volkstheater" een voorstelling van het blijspel "Kostschoolherrie" met de jonge Alex Willequet als leerling van een jongensschool.

In november 1955 stond "Ninotchka" op het programma. Dit stuk was gekend door de filmversies met respectievelijk Greta Garbo en Ingrid Bergman. In de jaren vijftig werd dit stuk hoofdzakelijk door beroepsgezelschappen gebracht.

José Vanbrabant was "outstanding" als Ninotchka, maar de sympathie van de meeste toeschouwers ging naar de drie komieken van dienst Albert Vanaudenhove, Louis Bondroit en Jim Kemps, die een onvergetelijk beeld neerzetten van het trio Bibinski, Brankov en Ivanov.

Maar ook Marc Carlier en Toon Stickers leverden, als de advocaat Leon Dagoult en de gehate Krasnov, een uitstekende prestatie.

We moeten toch nog even vermelden dat het Koninklijk Vlaams Toneel zijn eigen producties bleef aanvullen met de laatste nieuwe toneelproducties, gebracht door beroepsgezelschappen. Zo waren de "KNS" en het "Vlaams Schouwtoneel" meermaals te gast in zaal Casino. De toeschouwers konden bij deze gelegenheden vaststellen dat het Koninklijk Vlaams Toneel als amateurgroep, alle verhoudingen in acht genomen, een meer dan behoorlijk peil bereikte.

In 1955 werd de toneelkring "Uilenspiegel" opgericht. De initiatiefnemers waren een groep jongeren en collegeleerlingen. Ze traden vanaf dat moment op in zaal Patria (het huidige Uilenspiegeltheater).

HET VLAAMSE SCHOUWTONEEL

REIZEND BEROEPSGEZELSHAP - DIRECTIE: ETIENNE DEBEL

STELT VOOR:

DE KNECHT VAN TWEE MEESTERS

BLIJSPEL IN DRIE BEDRIJVEN VAN CARLO GOLDONI

VERTALING VAN BETS RANUCCI-BEECKMAN

Ook tijdens het seizoen 1955-1956 had het Koninklijk Vlaams Toneel naast haar eigen producties niet minder dan drie gastvoorstellingen gepland. Na "Kostschoolherrie" bracht de "KNS" op 10 december "De openbare aanklager", een aangrijpend drama dat zich afspeelt tijdens de terreurperiode van de Franse Revolutie. Frans Van Den Brande leverde een knappe vertolking af met de titelrol, waarin hij werd bijgestaan door de rasacteurs Hector Camerlynck en Dom De Gruyter. Tenslotte was er "De knecht van twee meesters" van Goldoni. Deze klassieker uit de comedia dell'arte zal er voorzeker anders hebben uitgezien dan de volkse bewerking van Paul Van Bossuyt "Paljaske en al zijn meesters" dat het Koninklijk Vlaams Toneel later in het Studiotheater zou brengen.

Hetzelfde seizoen speelde de vereniging nog het drama "Mijn zonen allemaal" van Arthur Miller. Net als in de gelijknamige film greep regisseur Paul Derideaux terug naar een aantal flashbacks. Toon Stickers en Marie Tombeur vertolkten met diepe innerlijke bewogenheid de zware rollen van vader en moeder Keller. Ook de jonge Romain Van Caillie en Gaby Drijvers speelden met veel overtuigingskracht.

Naast Toon en Rosa Stickers trad tevens hun zoontje Bob op. Hij vertederde het publiek met zijn kinderlijke vrijmoedigheid, zijn onbevangenheid en zijn frisse heldere stem.

De revue "Diest wa zijde schoeën", die het Koninklijk Vlaams Toneel had gepland, ging niet door vanwege het overlijden van Frans Vanaudenhove, de vader van de regisseur.

Vanaf 1954 nam de publieke belangstelling, ondanks de goede prestaties van de toneelgroep, voortdurend af. Bij het afsluiten van de balans van het seizoen 1955-1956 constateerde men voor het eerst een deficit. De inkomsten van de gastvoorstellingen waren onvoldoende om de beroepsgezelschappen te betalen.

Erger was het dat het aantal leden stelselmatig terugliep, waardoor de lidgelden niet meer voldoende waren om de werkingskosten van de eigen producties te betalen. Ook het jaarlijkse prestigebal van Half Vasten bracht geen geld in het bakje, temeer omdat de uitbating van het aangrenzende café niet in handen was van de vereniging. Het viel niet te ontkennen dat de belangstelling voor het toneel sterk achteruit liep. De steeds toenemende mogelijkheden op het gebied van vrijetijdsbesteding en ontspanning waren mede de oorzaak dat het verenigingsleven in belang afnam. Ook de amateurtoneelgezelschappen ontsnapten niet aan deze malaise. De oproepen naar de jongeren toe om zich aan te bieden als spelend lid, bleven meestal zonder gevolg.

Waar het Koninklijk Vlaams Toneel eveneens machteloos tegenover stond, waren de talrijke ongemakken die het publiek ondervond inzake de slechte en verouderde accommodatie van zaal Casino. Zo ergerden de toeschouwers zich aan het lawaai van onder andere de houten klapstoelen, dat werd veroorzaakt door de eeuwige telaatkomers. Herhaalde aanvragen bij de eigenaars om de zaal te moderniseren, bleven echter zonder gevolg. Deze toestanden droegen er zeker niet toe bij om het theaterbezoek aan te moedigen. De toenemende aftakeling van de zaal zou enkele jaren later een argument zijn om af te haken.

Met de komst van de televisie ontdekten vele "toeschouwers" een nieuwe ontspanningswereld, waarvan ze konden genieten vanuit hun comfortabele zetel in de huiskamer. Ze verkozen die boven het ongemakkelijke zitje van zaal Casino.

In de schoot van het bestuur werd ijverig naar middelen gezocht om het tij te doen keren.

In de eerste plaats werden er aanvragen ingediend om subsidies te bekomen van onder andere het Ministerie van Openbaar Onderwijs en Volksopleiding en de stad Diest.

Tevens werden diverse toneelkringen aangeschreven om bij het Koninklijk Vlaams Toneel extra voorstellingen te komen brengen.

Voor het carnavalsbal werd besloten uit te wijken naar de Hallezaal.

Even werden zelfs een revue en een extra voorstelling in overweging genomen om toch maar de nodige inkomsten te vergaren. Tenslotte werd de toneelverlichting aan de v.z.w. "Casino" verkocht.

* * *

Dat het Koninklijk Vlaams Toneel met een aantal moeilijkheden te kampen had, blijkt uit de programmawijzigingen in het seizoen 1956-1957. Zo werd de gastvoorstelling "De kat moet dood" door "Parnassusberg" (vermoedelijk vanwege de hoge uitkoopprijs) afgeblazen. In plaats hiervan speelde het "Vlaams Schouwtoneel" F. Schillers "Don Carlos". Men kan zich afvragen in hoeverre deze "hoogstaande" klassieker door het KVT-publiek werd geapprecieerd.

Een maand na deze gastvoorstelling was het weer de beurt aan de eigen spelers. Zij brachten het satirische blijspel "Topaze" van Marcel Pagnol, de auteur van "Marius, Fanny en Cesar", dat nu oubollig zou overkomen.

Armand Daems bracht een diepgaande uitbeelding van de brave, sullige schoolmeester Topaze. José Vanbrabant speelde met sublieme nuancering de rol van de elegante Suzy Courtois, terwijl Albert Vanaudenhove met een bijzondere levendigheid gestalte gaf aan het personage van Castel-Bénac. Op de schoolbanken zaten Bob Stickers, Jacques Celis, Francis Van Diest, Ronny Kemps, Julienne Van Aerschot, Frank Florquin en F. Sprockeels.

De plaatselijke pers gewaagde van "het beste dat het Koninklijk Vlaams Toneel ooit liet zien".

Uit ondervinding weten we dat men dergelijke uitlatingen met de nodige korrel zout moet nemen. Het is daarentegen wel een feit dat "Topaze" jaren nadien nog steeds werd genoemd als een topper. In februari 1957 bracht het Koninklijk Vlaams Toneel "Bal om een

K.V.T.

HET KONINKLIJK VLAAMS TONEEL

stelt voor:

Q „TOPAZE”

Komedie in vier bedrijven door Marcel PAGNOL

*

OP VRIJDAG 9, EN ZATERDAG 10 NOVEMBER 1956 IN ZAAL CASINO

afscheid", een historisch drama dat zich afspeelt tijdens de Franse Revolutie.

Het was de eerste eigen creatie van het Koninklijk Vlaams Toneel. Regisseur Paul Derideaux vertaalde en bewerkte het stuk van de Franse auteur A. Josset immers voor het Koninklijk Vlaams Toneel. Om de toeschouwers enigszins vertrouwd te maken met de inhoud, werd vooraf een conferentie gegeven door de heer Van Kerrebroeck in de Sint-Joriszaal van het stadhuis.

De conferentie stond volledig in het teken van de Franse Revolutie en het leven van Lodewijk XVI en Marie-Antoinette.

Dit kostuumstuk, waaraan langer was gewerkt dan aan andere stukken, werd enthousiast ontvangen. De regie en het decor waren tot in de kleinste bijzonderheden verzorgd. De hele cast bracht een voortreffelijke prestatie. De hoofdrolspelers José Vanbrabant (Marie Antoinette) en Albert Vanaudenhove (Lodewijk XVI) brachten hun historische personages tot leven.

Regisseur Paul Derideaux, die voor een vlotte en welluidende vertaling van het stuk had gezorgd, trad bij deze gelegenheid voor het eerst op te Diest, in de rol van de Zweedse diplomaat en avonturier-minnaar Axel Von Fersen. Hem werd echter een gebrek aan soepelheid en spontaniteit verweten in zijn moeilijke rol. Regisseren en toneelspeken kunnen dus klaarblijkelijk ver uit elkaar liggen.

De rol van commissaris Mornand scheen op het lijf van Frans Alberty te zijn geschreven. De Dauphin werd vertolkt door de jonge Ronny Kempes en de snoezige madame Royal kwam tot leven door Corinne Vanaudenhove.

Een van de weinige malen dat Paul Derideaux bij het Koninklijk Vlaams Toneel optrad.

Het Koninklijk Vlaams Toneel had hiermee zijn generale repetitie gehad en was klaar om met een gelijkaardige prestatie een gooi te doen naar het Koninklijk Landjuweel.

De voorbereidingen voor "De Nieuwbakken Edelman" konden beginnen.

Om het toneelseizoen 1956-1957 af te sluiten, brachten de spelers onder het motto "Lach en de wereld lacht u toe" een nieuwe versie van de oldtimer "Stopsel" van Arnold en Bach.

In 1928 en 1939 had Louis Knapen grote bijval geogst met de titelrol. In april 1957 was het de beurt aan Louis Bondroit om de rol van de kleine gedrongen "Stopsel" te spelen. Aangezien Louis niet van de kleinsten is, drong een wijziging van de naam zich op. Er werd gekozen voor stengel, bonestaak, panlat, ..., maar de naam "Stopsel" bleef wel behouden op de affiche.

Na deze productie stonden alle activiteiten binnen de vereniging in het teken van de deelname aan het Koninklijk Landjuweel.

ROLVERDELINGEN:

	17 en 18 nov. 1928.	1 april 1939.	13 en 20 april 1957
Otto Piper	L. KNAEPEN	L. KNAEPEN	Lou BONDROIT
Adèle, zijn vrouw	C. JANSSENS	DE VUYST	Roza STIKKERS
Erika, hun dochter	T. CLERIX-GRYSON	A. BOSMANS	José VANBRABANT
Graaf Passetti	J. MARIS	G. TRIBOUT	Toon STIKKERS
Alfons Vallé	G. TRIBOUT	A. VAN AUDENHOVE	Armand DAEMS
Ossy Lemke	E. VANDEN EYNDE	R. NORBERT	Jenny PONET
Barones Winkelsbuehl	L. OSSELAER	T. CLERIX-GRYSON	Simonne DAEMS
Max Haberland	A. ARKESTEYN	A. ARKESTEYN	Jim KEMPS
Peter Staur, zijn neef	E. DRIESENS	R. MUSICK	Frans VAN DE CRUYS
Kruse, gewezen kommissaris	G. BONNIJNS	G. VANDUREN	Albert VAN AUDENHOVE
Hoteldirecteur	L. BONNIJNS	T. STIKKERS	Frans ALBERTY
Jozef, bediende	G. VAN ACKER		Josée VAN DER MEULEN.
Een boy			Bob STIKKERS
Een bediende			Maurice DIRICKX

Het eerste bedrijf speelt in het hotel Excelsior aan het Lido van Venetië. Het tweede en derde bedrijf, enige dagen later, op het slot Rosenhöhe bij de familie Piper.

Pauze na ieder bedrijf.

Muzikale aanpassing verzorgd door « MUSIC-SHOP », Potermarkt, Diest.

Decor : J. DAUPHIN, L. FLORQUIN, J. GEYSEN, J. MUSICK en M. VANDERMEULEN.

Grime : J. PONET en T. STIKKERS.

Opgever : M. CARLIER.

Algemene leiding : PAUL DERIDEAUX

Regisseur Paul Derideaux vond daarentegen nog de tijd om ter gelegenheid van het Internationaal Landjuweel der Gilden nog een andere massaproductie op stapel te zetten, namelijk "De Zoon van Oranje". Dit spektakelstuk vond op 17 en 18 augustus 1957 plaats in het Diestse openluchttheater.

De spelersgroep van meer dan honderd personen was samengesteld uit acteurs en actrices van diverse beroepsgezelschappen, geflankeerd door de beste elementen van de plaatselijke toneelgroepen. Jan Matterne, die later nog regisseur zou zijn bij het Koninklijk Vlaams Toneel, vertolkte de rol van Filips II en Paul Derideaux speelde Prins Filips-Willem van Oranje.

Van het Koninklijk Vlaams Toneel verleenden volgende acteurs hun medewerking: Frans Alberty, Louis Bondroit, Toon Stickers, Jim Kemps en Frans Vandecruys.

Intussen werden er enkel gastvoorstellingen gebracht. Op 12 oktober 1957 bracht het "Nederlands kamertoneel" uit Antwerpen "De banier van de Koning", een drama over priesters-arbeiders in de grauwe sloppenwijken van de grootstad. De geringe opkomst was zeker niet alleen te wijten aan de toen heersende griep epidemie. Een maand later kwam het "Vlaams Schouwtoneel" naar Diest met "De boodschap aan Maria", het verheven meesterwerk van Paul Claudel. Dit stuk werd door het Koninklijk Vlaams Toneel op het

programma gezet omdat het plaatshad onder de auspiciën van het Ministerie van Openbaar Onderwijs. In het voorwoord stond te lezen dat het stuk niet gemakkelijk te begrijpen was, en dat de toeschouwers moesten trachten de zinnebeeldige betekenis te vatten, wilden ze "De boodschap aan Maria" begrijpen. Of het KVT-publiek deze boodschap begrepen had, valt ten zeerste te betwijfelen. Men kan zich zelfs de vraag stellen of het verstandig was om dergelijke moeilijk te verteren stukken aan het Diestse publiek voor te schotelen op een ogenblik dat de belangstelling voor het toneel zienderogen achteruitging.

Het jaarverslag van 1957 vermeldde dat het ledenaantal was afgenomen. Het bestuur stelde zich de vraag of de vermindering te wijten was aan de algemene achteruitgang van het gezelschapsleven, aan de verhoging van de toegangstarieven, of aan het feit dat er meer "hoogstaande" stukken werden opgevoerd. Wat er ook van zij, na "De Nieuwbakken Edelman" werd in maart 1958 nog maar eens een drama gebracht onder de auspiciën van het Ministerie van Openbaar Onderwijs. Ditmaal speelde de "Studio van het Nationaal toneel" "Het geiteneiland", een stuk van een uitzonderlijk gehalte, dat toen werd omschreven als "beklemmend passioneel en sterk erotisch", waarbij het wenselijk was de kinderen niet mee te nemen naar de vertoning.

Het zou nog tot maart 1960 duren vooraleer het KVT-publiek haar eigen spelers nog eens in een blijspel zou zien.

Een beeld van de immense "ambiance" die in de jaren vijftig te beleven viel in zaal Casino. Op de foto zijn tal van bekende Diestenaars terug te vinden. Zo kan je links onderaan duidelijk Omer Vanaudenhove herkennen.

